

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Commentarius Pavli Bernriedensis, Antiqui Scriptoris, De
Vita Gegorii VII. Pontif. Max.**

Paulus <Bernriedensis>

Ingolstadii, 1610

Alia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-65381](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-65381)

A L I A.

LLA quoque visio non indigna commemoratione videtur, qua dilectus DEO, & hominibus benedictæ memoriæ Adalbero Monachus, & ipse contumelias, & terrores ab aduersariis Gregorij nostri propter obedientiam decretorum eius passus, eandem Herluçam vidisse referebat de quodam Nicolaita, qui carnalibus desideriis inferuens Ecclesiam illam contaminauerat, quæ est in loco, qui dicitur Rota. In illa namque confinia, hoc est, in confinio Noricorum & Alamannorum, quos Lycus fluuius disternat, non procul distabant, mansiones eiusdem venerandi senis, & beatæ virginis, multumque se inuicem in Christo diligebant, quia excellentem DEI gratiam in se mutuò recognoscebant. Ita ergo dilectus de dilecta narrabat.

Beata Herluca inter socias Virgines, & viduas quadam die, ex more sedebat, & operi manuum iuxta consuetudinem suam diligenter incumbibat, cùm ecce subito per fenestram prospiciens miserabiliter lamentari cœpit, & vociferari, dicens: Væ, væ homini illi erat, si natus non fuisset. Cumque nimis attonita quædam illustris femina nomine Hadevviga interrogasset eam, quidnam vidisset, vnde tantum commota fuisset? mortuus est, inquit, infelix, presbyter ille de Rota, & anima eius ab angelis Sathanæ sublata portatur ad inferna. Vidi enim eos prætereuntes cum insultatione, & animam comitantem cum ciulatione. Illa optante hoc verum non esse, mittatur, inquit, qui veritatem inquirat. Missus nuncius familiam lu-
gen-

Etiam hæc Sison narratur in Vita Herluçæ Virginis.

gentem inuenit, & eadem hora comperit mortuum, qua beata Virgo spiritum eius viderat à malignis spiritibus asportatum.

Interea super ipsas quoque vxores, seu concubinas Nicolaitarum terribiliter defæuit diuina ultio. Nam quædam illarum in reprobum sensum traditæ, semetipsas incendio tradiderunt. Aliquæ dum sanæ cubitum issent, mortuæ repertæ sunt in matutino absque vilo præeuntis infirmitatis indicio. Aliquarum etiam corpora post euulsas animas maligni spiritus rapien-tes, & in sua latibula reponentes, humana sepultura priuauerunt.

*Pena in Sacer-
dotum concu-
binas.*

Porro incæstuosas missarum celebratoribus ita se manifestauit aliquoties ira DEI; quod, dum iam, iam-que communicare vellent, turbo vehemens irruit, calicemque subuertens sanguinem^a perfudit; panem ve-
rò sanctum humanæ inuentioni mirabiliter abripuit. Qualis verò presbyter ille fuerit, qui sæpe dicti, semper-que dicendi Gregorij nostri casulam sibi in pignore positam, tempore II. Gelasij Papæ ad missam semel induere præsumpsit, non satis inuestigauimus: sed hoc pro certo, Romanorum relatu, didicimus, quòd illicò scabiosus effectus vix per dignos pœnitentiæ fructus euasit.

a effudit.

*Quidam Sa-
cerdos temerè-
ratem iussit.*

Quanta verò gratia DEI subsecuta sit obedientes Gregorianæ institutioni, ostendit religio quadrata per Apostolicâ Gregorij nostri benedictione venerabiliter in his regionibus inchoata, & feliciter multiplicata, videlicet attonforum Christi seruorum, eisque fideliter seruentium fratrum *barbatorum*; Virginum singulari deuotione iugiter inclusarum; itemque Vir-

T 2 ginum

ginum regulari moderatione introitus, & exitus suos custodientium.

De VVilhelmo Hirsfaugiensi Abbate hac Trithemius in Chronico Hirsfaug. Centum & quinquaginta Monachos, sub sua disciplina quotidie Dominum laudantes habuit, quibus necessaria vitæ corporalis, & spiritualis, iuxta regulam Patris nostri sanctissimi Benedicti frugaliter procurauit. Supra hunc monachorum numerum habebat & alios Fratres Barbatos complures, quos vſitato nos vocabulo *Conuersos* appellamus, qui laboribus manuum insistentes, temporalium curam secundum mandata ſeniorum agerent, & monachis contemplationi, & orationi ſemper deditis, corporum necessaria provide- rent. Ferunt denique hunc reuerendiſſimum patrem VVilhelmum *Conuerſorum* huiusmodi vſum in Germania Cœnobiis primùm vel inſtituiſſe, vel potius abolitum renouaſſe, quem ſolum in primæua monachorum conuerſatione olim nouimus celebrem.

Hos Conuerſos in Satyra quadam ſchiſmaticus poëtaſter ad Henricum V. Germania Regem petulanter inceſſit. Exſtat in Chronico Laurisheimenſi Tom. 1. Illuſt. ſcriptorum Germaniæ. Inter cætera ſic conuſciatur. Nunc quoque barbati, qui ſunt, attentius audi. Sunt ergo laici Milienſibus (*Hirſfaugiensibus*) aſſociati, quos riſus populi dedit hoc agnomine fungi, ſunt quia prolixis barbibus ad pectora pexis Deformes, &c. Auſtera facie ſunt & tonſi caput altè, cæutiſſe ancillis certoque tenore capillis, &c.

Videtur idem VVilhelmus reformaſſe etiam tonſuram & habitum Monachorum. Hinc Attonſi de quibus hic noſter Paulus. Ipſe namque eſt, inquit *Trithemius*, qui Ordinem noſtrum in omnibus penè Theutonici Regni Pro- uinciis miſerè collapſum reformare ſtudiuit, & in multis etiam Cœnobiis reformauit. Hinc *Satyricus* de quo paulo ante. Hi per tonſuras grandes, grandesque cucullos, &c. Per caput abraſi terratenus & manicati, &c.

Bertoldus in Chronico Anno M. LXXXIII. Eodem tempore in Regno Teutonicorum tria monaſteria cum ſuis cellulis, regularibus diſciplinis inſtituta, egregiè pollebant: quippe Cœnobium S. Blaſij in nigra ſylua, & S. Aurelij, quod Hirsfaugia dicitur, & S. Saluatoris, quod Schafhuſin dicitur, id eſt, nauium domus. Ad quæ monaſteria mirabilis multitudo nobilium, & prudentium virorum hac tempeſtate in breui confugit, & depositis armis, euangelicam perfectionem ſub regulari diſciplina exequi propoſuit; tanto inquam numero, vt ipſa monaſteriorum ædificia neceſſariò ampliariint: eò quod non aliter in eis locum commanendi haberent. In his itaque monaſte- riis nec ipſa exteriora officia per ſeculares, ſed per religioſos fratres admini- ſtrantur, & quanto nobiliores erant in ſeculo, tantò ſe contemptibilioribus officiis occupari deſiderant, vt, qui quondam erant Comites, & Marchiones in ſeculo; nunc in coquina, & piſtrino fratribus ſeruire, & porcos eorum in campo paſcere, pro ſummis computent deliciis. Ibi nempe & porcarij, & bu- bulci præter habitum iidem ſunt, qui monachi. Tanto autem charitatis ar- dore omnes ſeruent, vt quilibet eorum, non tam ſuum, quam alienum deſi- deret proſectum; & in exhibenda hoſpitalitatè inſudant tam mirabiliter, ac ſi ſe

si se perdidisse æstimet, quidquid pauperibus CHRISTI, & hospitibus non erogauerint.

De Odalrico Priore Cluniacensi, vide vitam B. Herluca cap. 42.

Sanè quadraturæ huius siue quadrigæ quatuor præcipui rectores fuere, videlicet Canonice vitæ renouator eximus, ^a Altmannus Episcopus de Patauia, & beatae recordationis Odalricus Prior de Cluniaco, uenerandi Patres Wilhelmus de Hirsfaugia, & Sigefridus de Sancti Saluatoris Cella.

a De Altmanno lege Hundium in Metropoli. De eodem Bertoldus in Chron. Anno

M. XCI. Altmannus sanctæ recordationis Pataviensis Episcopus in causa S. Petri & in Ecclesiastica religione studiosissimus post multa pericula, tribulationes & exilia, quæ pro Christo sustinuit, in senectute bona migravit ad dominum VI. Idus Augusti (*M. XCI.*) Hic fuit tantæ sanctitatis, continentie & religionis, ut reuerendissimo Papæ Gregorio, sanctoque Lucensi Episcopo, imo omnibus Religiosis reuerendus esset, & amabilis, schismaticis vero & sceleratis odiosus & formidabilis.

Verùm, quia Cluniaci mentionem modò repetiimus, ad commotionem cœnobiis præsentium, libet ad memoriam reuocare duas visiones inibi Gregorio nostro factas, ut qui verbo & exemplo eius hætenus profecerunt, amodò nihilominus & harum visionum contemplatione proficiant. Igitur cùm adhuc Legatus Apostolicus quadam vice Cluniacum venisset, & ^b Abbati fratrum Capitulo præsentem affecisset, subleuatus spiritu videre cœpit medium IESVM, modò se placidè acclinantem eidem Abbati rectè iudicanti; modò indignanter auertentem, cùm fortè minus inuigilaret reuerentiæ: qui, postquam finito Capitulo eidem Patri secretò referebat, non parum cautionis in reliquum suggerebat.

b Hugoni. Idem habetur in Vita S. Hugonis Abbatis.

Item, cum diuina reuelatione præmonitus ex Apostolica auctoritate præcepisset, ut omnes, qui ibidem vel homicidæ, vel adulteri, vel quolibet modo

T 3 crimini-

criminosi exstitissent, ab altaris officio secundum scita Canonum, cessare deberent: & iidem protinus pauida confessione declarati fuissent, narrabat prædictus Abbas se in somnis eisdem velut ab Angelo decollatos vidisse.

In calce libri commemorare delectat plenæ dilectionis bigam martyrij cruore perfusam: Burchardum videlicet Halberstatensem, & Theodomarum Iuuuensem Episcopos Gregoriani dogmatis assertores efficacissimos. Horum namque Burchardus Annoni Coloniensi, & Werenhario Magdeburgensi reuerendissimis Archiepiscopis sanguine, & religione proximus, postquam grauisimum Henricianæ persecutionis pondus laudabili constantia diu sustentauerat, tandem appropinquante supernæ retributionis die videt sibi in visu noctis beatum Blasium martyrem, ac Pontificem assistere, & beatæ Passionis socialem gloriam repromittere. Itaque furiosæ schismaticorum plebis horribili circumdatione apud Goslarium coarctatus, & lethaliter vulneratus, quandiu superuixit cum admirabili alacritate præsentibus admonuit, ut sibi & ab hæreticorum contagio cauerent, & in obedientia Catholici Pontificis permanerent. Denique inter verba sanctæ exhortationis, & orationis spiritum emittens, sepultus est in Memoria Apostolorum Petri, & Pauli, quam ipse à fundamento construxit & dedicauerat.

Fisio Burchardo Halberstadenſi Episcopo oblata.

Bertoldus in Chron. An. M.

LXXV VIII.

In Saxonia,

piæ memoriæ

Burchardus

Halberstaren-

ſis Episcopus

in cauſſa S.

Petri firmiſſi-

mus, heu occi-

ditur. Sed ni-

hil differt an-

febris, an gladius nos mittat ad Dominum. Migravit autem ad Dominum VIII.

Idus Aprilis.

Porro Theodomarus naturæ præstantia, & totius humilitatis, & honestatis artificio præclarus, crebra fugiendi necessitate à Guibertinis, & Henricianis tribula-

bulatus, & longa demum captione maceratus, postquam se videt in suis terminis non posse fructificare, statuit Hierosolymam transmeare; atque inter eundem à paganis interceptus, & pro inexpugnabili confessione nominis Christi membratim intercisis, supernam Hierusalem Victor gloriosus intrauit. Hic ordinauerat nostræ humilitatis ordinatorem, reuerendissimum scilicet Vdalricū Lauriacensem, siue^a Patauiensem Episcopum, atque Apostolicæ Sedis Legatum, qui ante hoc septennium, post multos agones, pro assertione Gregoriana dogmatis, cuius ad normam & electus, & promotus fuerat, legitimè decertaturus obdormiuit in Domino, anno ætatis suæ centesimo quinto, neminem, proh dolor, sui similem relinquens inter omnes Germaniarum Præsules. Nullum etenim videmus ita compositum moribus, honorabilem vultu, modestum habitu, auctoritate reuerendum, semper habentem, in gratia sale conditum,^b & opportunis vndique responsis expeditum, & alias possidentem prærogatiuas, quas maluimus dissimulare, quàm inanem inuidiam, exæquare non valentium, concitare. Hoc tamen cum pace cunctorum putamus dicendum, quod nihil illius seueritate iucundius, nihil erat iucunditate seuerius, & quod miræ abstinentiæ cum tanta alacritate moderabatur virtutem, vt nullam penitus redoleret ostentationem.

Cuius specialis alumna, Virgo DEO deuota, vidit cælestes visiones, & accepit donationes ad commendationem GREGORIANÆ obedientiæ non ineptas, ideoque silentio minimè prætereundas. Dillexerat enim quendam presbyterum, eò quod

*Exstant Acta
& Martyrium
Theomonis seu
Theodomari
Tom. 4. Antiq.
Lect. D. Hen-
rici Canisij.
a Successit iste
Vdalricus Al-
manno, de quo
supra. Vide
Hundium in
Metropoli: qui
scribit Vdalri-
cū obisse an-
no M. C. XXIV.*

*b Videtur de-
esse Sox; ser-
monem.*

*Loqui videtur
de B. Herluca
Virgine.*

quod castè vixisset, & à tam legitimo Pontifice, videlicet Odalrico, sacros ordines accepisset, eiusque in diuinis officiis, etiam ipso tenore vocis, delectabilem suæ charitatis similitudinem attigisset. Vnde contigit, vt quadam vice videretur ei sacra mysteria celebrare, ^a dextera diuinæ maiestatis desuper apparen- te, & canonicè signa cum ipso faciente.

^a Simile quid
refertur de
S. Odalrico E-
piscopo. August.
in Vita eius
cap. 2.

Verùm post excessum diuini Præfulis, cum, peccatis exigentibus, posuisset **D E V S** tenebras insipientiæ, & facta esset nox insolentiæ, *in ipsam pertransierunt omnes bestia sylua vt catuli leonum rugientes vt raperent, & quærerent à D E O escam sibi*, videlicet spiritus maligni: &, quod miserabile dictu est, sacerdotem istum catenus integrum, morsu luxuriæ corrupe- runt: quod præfatæ Virgini sic assignatum est. Vi- sus est ei denuò sacris mysteriis insistere, dextera quidem Domini nihilominus apparente, sed ve- luti languida dependente, ac nihil penitus confi- ciente. Et hæc quidem diuinitus ostensa sunt Vir- gini.

Cæterùm aliquoties, cum incontinentium Sa- cerdotum officia, iuxta Gregorianam prohibitionem, corporaliter declinaret, ac per fidem, & orationem illis intenderet, quibus corporalem præsentiam exhibere non potuit, mira Saluatoris largitate eiusdem suauitatis gustum sentire cœpit in ore, quem interdum realiter communicando Catholicis se gra- tulabatur sensisse ex manifesta Sacramentorum per- ceptione.

Dili-

Diligebat autem hanc Virginem præ cæteris Virgini-
 bus beatæ recordationis Antistes Odalricus non ma-
 gis propter suam indolem bonam, quàm propter ho-
 norabilem sanctæ matris viduitatem, & materterarum
 eius, quæ omnes illam maximè erudiebant, laudabilem
 Virginitatem. De matre, cui nomen Helisea, breuiter
 adiiciendum, quod in feruente obedientia Gregorij
 nostri multis virtutibus, & Prophetiæ spiritu præpol-
 lens, cum ad momentum transitus sui de hoc mundo,
 benignis spiritibus se inuisentibus, opportunam soli-
 tudinem procurasset; & in eorum glorioso præsidio ad
 Christum migrasset, è vestigio reuertentes, quæ disces-
 serant sorores, inuenerunt eam ad similitudinem Pau-
 li primi eremitæ manibus ad Domînum expansis, in-
 star supplicantis; quò nimirum pius conditor in defun-
 cta ostenderet, quàm deuotè sibi, dum viueret, suppli-
 casset.

*Mater Vdalri-
 ci Episc.*

Hæc nobis scribentibus fortè superlata est narratio
 duorum miraculorum Salerni cælicus patratorum, v-
 num mox vt eodem beatus Gregorius recessisset. Nam
 cum primitus illuc prædicare cœpisset, astans quidam
 rusticus maligna cœpit intra se taliter dicere: En auctor
 præliorum, & seditionum; postquam totum commo-
 uit orbem, hanc inquietare venit Urbem. His ita cogi-
 tatis dum etiam proloqui voluit, mutum se factum do-
 luit. Cum verò necessitate compulsus accessit ad ho-
 minem DEI, prouolutusque pedibus ipsius, qui-
 bus signis potuit, peccasse se, & pœnitere innotuit,
 quo miserente, & benedicente, recepit loquelam,
 omnipotenti DEO, famuloque eius gratias rela-
 turus.

*Calumniator
 Gregorij sit
 mutus.*

*Recipit loque-
 lam precibus
 Pontificis.*

ALLV

V

Post-

Aliud miraculum in sepulchri perforatoribus & violatoribus.

Postquam verò defunctus, & sepultus est, nocturno silentio subintroierunt fures, aperire sepulcrum volentes propter induvias Pontificales. Verùm tantæ vehementiæ ventus obuius eis fuit, vt cunctæ lampades, quæ in crypta beati Matthæi ardebant, exstinguerentur, & ipsi cadentes in amentiam tam diu iacerent, quousque Cleri, populi-
que spectaculum fierent.

F I N I S.

VITA